

Valóságos könyvtár – könyvtári valóság. Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2020. Szerk. Kiszl Péter, Boda Gáborné Köntös Nelli. Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet. 2021. 19–26.

EVOLÚCIÓS „MEGSZALADÁSBAN” VAGYUNK

BALÁZS GÉZA

ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, egyetemi tanár,
általános intézetigazgató-helyettes

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

Az informatikai világ alapvetően változtatja meg a könyvekhez való kapcsolatunkat. Kérdés, hogy az evolúciós „megszaladásban” mit veszítünk el, mit nyerünk. Az írás személyes, filozofikus és gyakorlati megközelítésben szól a szerző könyvekhez fűződő kapcsolatáról.

Személyesen

Bölcsészhez, filológushoz illően a könyvek szerelmese vagyok. És a könyvtáraké is. Kezdetben volt a Keresztúri úti általános iskola könyvtára. Majd édesapám hozta haza hetenként a nekem szánt könyveket munkahelye, a *Nyelvtudományi Intézet* könyvtárából. Következett a kőbányai *I. László Gimnázium* könyvtára. Majd az ugyancsak kőbányai *Pataky-könyvtár* (*Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Kőbányai Könyvtár*) a Pataky Művelődési Központ épületében, ahol a legtöbb időt töltöttem egyetemistaként is. Az *Országgyűlési Könyvtár* és a *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára*, amelyek elvarázsoltak. Mai napig a leghasznosabb: az *Eötvös Loránd Tudományegyetem* (ELTE) nyelvészkönyvtára, hiszen a legszűkebb szakterületem szinte minden fontos anyaga megtalálható itt. Sok történeti könyvtárat meglátogattam, ahol tilos volt a könyvekhez nyúlni. Láttam tönkrement szerzetesi könyvtárakat, a határon túl, Felvidéken, szétázott, rendezetlen könyvhalmokkal.

Naponta foglalkoztat a kérdés: mi lesz a minőségi olvasással, a könyvvel és a könyvtárral. Bár az informatikai világ egyik elemzője, leírója, sőt talán teoretikusa is volnék, egyszerűen nem tudok szabadulni a könyvtől, a könyv kézbevételeitől, ahogy mondani szokták: illatától és a lineáris olvasástól. Megpróbáltam az e-bookot, hát nem ment. Csodálom, hogy másnak ugyanazt nyújtja, mint a nyomtatott könyv.

Egy nagy kulturális, sőt evolúciós „megszaladásban” vagyunk, nagyon gyorsan változik, például a *Gutenberg-galaxis* is foszladozik, felvillan egy színes, mozgalmas (virtuális, augmentált, azaz kiterjesztett) világ; és nem tudjuk, hogy mi lesz ezzel a bevált, bizonyított „technológiával”? Azt is tudom, hogy a könyvtáros ma már részben informatikus, sokféle adathordozó tudósa, a biológiai agy mellett a kihelyezett memória segítője. De azért nem ízlésem szerint való, ha chatbotok vagy igazi robotok fognak adatokat ajánlani. Sőt, esetleg keresni is.

2019 októberében egyetemi hallgatóknak megmutattam a *Szegedi Tudományegyetem* pompás könyvtárpalotáját, a *Klebelberg Könyvtárat*. Az egyik félreeső sarokban egy számomra jól ismert katalóguscédula-szekrény árválkodott. Tágra nyílt szemekkel nézték hallgatóim: ez mi? Nekem ez volt az alap.

A legkedvesebb könyvtáram: természetesen a sajátom. Gyermekkorom óta gyűlik az állomány. Egyetemista koromban szinte vadászgattam a szakirodalmat az antikváriumokban. Nem tudom, hány könyvem van. De szinte naponta érkezik új. Nem tudok megválni a könyveimtől. Néha elkelve egy könyvtáros vagy informatikus, aki feldolgozza, merthogy nagyon idegesít, ha nem találok egy könyvet. Ám az jó, hogy szabadon kalandozhatok, fölfedezhetek értékeket a saját könyvtáramban. Egyesek katalogizálnak, mások ábécébe sorolnak, nekem a tematikus elrendezés a leginkább rokonszenves: külön szobában a szépirodalom, dolgozószobámban a szakirodalom, de külön a néprajz, nyelvészet, szemiotika, retorika, média, kulturális antropológia, kiemelt helyen a kézi könyvek, no meg elég sok helyet foglal el a saját termés is.

Messze állok a megmondóemberektől, nem tudom a tutit, inkább csak tapasztalataim alapján mondom: vonzó közösségi terek nélkül aligha létezik közösség, társadalom. A vonzó közösségi terek alapvetően kulturális helyszínek: hagyományos néven művelődési házak, könyvtárak, klubok, vagy nevezzük őket akárhogyan; például agorák; legyenek integráltak, komplex kulturális-nevelési-oktatási központok, vagy multifunkcionálisak, ahogy tetszik. Olyan helyek, ahol jó lenni, csak úgy az időt eltölteni beszélgetéssel, olvasgatással, keresgéléssel, sportolással, kávézással...

Nagyon sok jó, éppen a könyvtárakból kiinduló megoldással találkoztam. Legutóbb például a békéscsabai megyei könyvtárban: ahol a kellemes közösségi terek, kávézó mellett egy sajátos barkácsműhelyt alakítottak ki, ahol kézműveskedni is lehet. Persze a könyvtári funkciók is működnek, és még rendezvényeket, előadásokat is befogadnak.

Szerintem ment a világ a könyvek által elébb. A megszűnő falusi, iskolai könyvtárakat a kultúra apró, nélkülözhetetlen mécseseinek tartom. A nagy könyvtárpalotákat nem féltsem. Az általam megismert, megszeretett világot féltsem, ha nem lesz kézzel fogható könyv és bejárható könyvtár.

Filozófikusan

A kommunikációtechnológiáról, a médiáról való gondolkodásomra nagy hatással volt *Marshall McLuhan* könyve, *A Gutenberg-galaxis*.¹ Részleteket már korábban ismertem belőle, de a magyar fordítás² megjelenése után végigolvastam, mert több helyre is ismertetést kértek róla. A mű ugyebár az úgynevezett technológiai determinizmus képviselője, ami azt jelenti: a technológia meghatározza a kommunikációs tartalmakat is, s azon keresztül hatással van a befogadásra és a gondolkodásra. Ha gondolkodás, akkor a kérdés kapcsolatba hozható a filozófiával: s létezik is ilyen szemléletű diszciplína: a technológia filozófiája.

A kérdés számomra azért különösen érdekes, mert az antropológiai nyelvészetben is létezik a nyelvi determinizmus vagy relativizmus felfogása, a Sapir-Whorf-hipotézis, amely vérmérséklettől függően azt jelenti, hogy nyelvünk determinál vagy legalábbis befolyásol bennünket.

A Gutenberg-galaxisból, azaz a nyomtatás, a nyomtatott könyv világából tovább lépve az internet-galaxisba jutunk. Már a kezdeténél éreztük, hogy most egy jelentős technológiai és kulturális paradigmaváltás küszöbén vagyunk: és 2005-ben egy kisebb kutatócsoporttal, szemiotikai és nyelvstratégiai alapállásból kiadtuk *Az internetkorszak kommunikációja* című könyvet³ – mely könyv azóta is az internet világának technológiai és kulturális elemzéséhez egyfajta belépő. Igaz, már törjük a fejünket, hogy újabb összefoglalót készítsünk, beszélünk Google-galaxisról is, mások Zuckerberg-galaxist emlegetnek, de magam nem vagyok híve a személyi kultusznak.

Egy biztos, idézhetjük Marshall McLuhant: „Katasztrófához vezethet, ha nem vesszük észre az önmagunk teremtette technológiákban rejtő okozati összefüggéseket és hatásokat.” „Mi most egy olyan kor kezdeti időszakában élünk, melyben a nyomtatott kultúra jelentősége éppolyan idegenné válik, ahogyan a kéziratos kultúra a XVIII. században. [...] úgy látom, hogy most nagyon keményen kell dolgozunk azon, hogy megőrizzük eredeti értékeit.”⁴

A korszak legfőbb változásának az informatikai technológiáknak az emberi életre: személyközi kapcsolatra, kultúrára, gondolkodásra tett hatását vélem. Ahogy több helyen is jeleztem, szerintem most az ember evolúciójában, természetes kiválasztódáson alapuló fejlődésében történik változás.

Tomasello írja a *Gondolkodás és nyelv* című kötetében,⁵ hogy az ember, az emberiség jelenlegi fejlettségét pusztán a biológiai evolúcióval nem lehet megmagyarázni. Történnie kellett valaminek, ami felgyorsította a biológiai evolúciót. A válasz: a nyelv létrejötte indította ezt el, ami alapja az emberi kultúrának, ezért a biológiai meghaladó, felgyorsító kulturális evolúcióról van már szó. Nem kellett hozzá nagy képzelőerő, hogy a mostani informatikai-technológiai forradalom, mely szemünk láttára hoz létre egy teljesen új technokulturális világot, az evolúcióban egy újabb megszaladást, meghaladást eredményez. Egy ideig kerestük rá a legmegfelelőbb nevet, ma többen úgy véljük, hogy ez a következő: tervezett evolúció. Ha belegondolunk abba, hogy az informatika teljes életünket átszövi – a fogantatástól az elmúlás utáni időig –, sőt, már maguk az informatikusok is használják a biológia és az informatika egyesüléséből alkotott kifejezést: bionika, akkor nagyon is érthetőnek tűnik ez az új megnevezés: tervezett evolúció, amelyben a biológia és az informatika összenő.

Ha már a biológiánál tartunk, ide kell iktatnom egy észrevételemet: az internet világa azért vonzó (látható a kisgyerek kezébe adott okostelefon kapcsán), mert az internet leképezi a gondolkodásunkat. Hogy is van ez? Az internetkommunikáció legalapvetőbb jegyei egyszerűen így foglalhatók össze:

3 H + 1 I

azaz:

bálózatiság, hipertextualitás, hiperexpanszió + interaktivitás

Az internet nem csupán egy technológia, egy médium, hanem az internet világa az egész kultúra reprezentációja, hordozója, örökítője, kapcsolattartó közeg, voltaképpen kihelyezett memória, és ha a mesterséges intelligenciára is kacsintunk: kihelyezett gondolkodás.

Az internet filozófiai megközelítésében⁶ olyan jelenségekre figyeltünk fel, mint:

- az internet a posztmodern világ technológiája, de mintha ideológiája is lenne; a jelenségeket talán legjobban a hibriditás fogalmával lehet leírni: hibrid média, hibrid politika, hibrid társadalom, hibrid szöveg;
- a beszéd és az írás mellett kialakul a másodlagos szóbeliség és a spontán írásbeliség (az írásbeliségnek új, nem iskolában tanult formája);
- átalakul az emberiség kultúrája, tudásszerkezete, ennek következtében megváltozik a tudás társadalmi beágyazottsága, intézményrendszere (akadémia, kutatóintézet, egyetem);
- létrejön a posztmodern személyiség (aki szabad, de nagyon kevés a kapaszkodója, instabil a személyisége, kaotikus dinamika jellemzi);
- gyorsul az élet, a generációváltás, egyre gyakrabban követik egymást a generációk, akadozik a hagyományátadás.

Hogy néhány egyéb filozófiai gondolatot is idézzek: már a filmmel, de főleg a televízióval, később a digitális képkészítéssel és -továbbítással a képiség (*Gottfried Boehm*: ikonikus fordulat, *Mitchell*: képi fordulat, *Gombrich*: vizuális kor, *Guy Debord*: látványtársadalom) korába léptünk.⁷ Az online kommunikáció egy folyamatos egyidejűségbe tett bennünket. A mai média az egyidejűség médiája.^{8,9} *Hans Ulrich Gumbrecht*¹⁰ szerint ez az ún. széles jelen. *Virilio* a sebesség kultusza kapcsán úgy látja, hogy a tér és idő eltörlődik.¹¹ *Friedmann* kisimult (kiegyenesedett) Földről beszél.¹² A kötetlen, szabad, online információáramlás hatására „kisimult, kiegyenesedett” a Föld. Ebben a környezetben kell mindent újragondolnunk. A gyorsulásról egyébként ezt mondja *Freund Tamás* agykutató: „Az emberi agy felvevőképessége biológiai okból nem tud gyorsabban nőni. Mivel minden emberi kapacitást leköt a külső információk befogadása, nem tud figyelni a belső világra, amely az évezredek kulturális örökség hordozója. Nem érzékeli a lélek hangjait, nem figyel kellőképpen az erkölcsi-etikai normákra, a szűkebb és tágabb közösséget megtartó érzelmekre. Így pedig nem válik okosabbá, bölcsébbé.”¹³

Az egyik ide sorolható gondolatom az, hogy a technológiák hatására szervezetek, sőt társadalmi szerveződések alakulnak át és szűnnek meg. Elsőre különösen egyes technológiák gyors kihalása tűnik fel, a média kapcsán el is neveztem ezt a jelenséget: zsákutcás médiumoknak. Valójában minden technológiát levált egy másik, így valamennyi tekinthető zsákutcásnak is, de most csak olyanokat említek, amelyekre megvolt a kellő technológia, akarat, csak éppen nem kellett, vagy nem kellett sokáig az embereknek:

- ilyen az sms – először nem hittek benne, majd jött, látott, győzött és elmúlt,
- ilyen a kvadrofónia – a sztereofónia sikere után nagyon hittek benne, itt volt, kínálta magát, s nem tudott elterjedni.

A hagyományos technológiák változása már közelít bennünket az imádott könyvhöz. Elmúlt a diafilm (diapozitív film). Magyarországon mintha feltámadna, de abban biztosak lehetünk, hogy nem fog újra széles körben elterjedni. Elmúlt a bakelitlemez és lemezjátszója, igaz, retróként itt-ott mintha feltámadna, de már soha nem szerzi vissza korábbi szerepét. Visszaszorul a kézírás (mint az egyik legősibb „technológia”), állítólag már vannak országok, ahol nem is tanítják. Adathordozók tucatja tűnik el a szemünk elől: magnószalag, kazetta, hagyományos lemez, CD, DVD, pendrive. És eszközök sora válik múzeumi tárggyá: írógép, asztali számítógép. Egy sor szakma most megy ki vagy ki fog menni a divatból: hogy csak néhányat említsek: az ellenőr, a könyvelő, a metróvezető, de hamarosan talán a buszvezető is, a pincér, a tolmács, a postás; nyomukban intézmények alakulhatnak át gyökeresen. Például ma már nagyon aktuális a kérdés: vajon szükség van-e Magyarország legnagyobb állami vállalatára, a postára?

És akkor a könyvtár? Az egyik budapesti bölcsészkar harminc magyar szakos hallgatójából mindössze öten iratkoztak be a *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárába*; s ismerünk olyan bölcsészt, aki úgy doktorált le, hogy egyetlen könyvtárba se tette be a lábát. Sorra szűnnek meg a községi könyvtárak, elárverezik az iskolai könyvtárakat – nagyon sok értékes könyvhöz jutottam én is ingyen vagy darabonként száz forintért ilyen úton-módon. Ha véletlenül magánkönyvtárunkat egy intézményre szeretnénk hagyni, nem lesz könnyű feladat. Meghalni könnyű, de házikönyvtárat ajándékba adni nem. Egyik nagyon idős, jeles irodalomtörténészünk 33 ezer kötetes könyvtárát szeretné elajándékozni – mondani sem kell, nem könnyű feladat.

Ahogy már jeleztem: a technológiák hatására szervezetek, sőt társadalmi szerveződések is átalakulnak, esetleg megszűnnek. Szociológusi, demográfusi feladat az átalakuló település- és népességszervezet elemzése, pszichológusi az ennek következtében jelentkező, sokasodó mentálhigiénés, pszichikai problémák feltérképezése és esetleg kezelése. De itt mindenképpen van szerepe a kulturális ellátórendszereknek, a kulturális menedzsmentnek is. Már régen fel kellett volna készülnünk erre a kulturális paradigmaváltásra, az ehhez való viszonyulás kialakítására. A közgazdászok beszélnek művelődésgazdaságról: ennek lényege, hogy a művelődés (beleértve a könyvolvasást) gazdasági szempontból is tényező. És ekkor nem a könyvkereskedelemre gondolnak, hanem a hasznos szabadidőeltöltésre. Talán kulturális stratégiának lehetne nevezni ennek rendszerszerű áttekintését és javaslatát. Apropos: létezik egyáltalán olyan, hogy kulturális stratégia, avagy régebbi kifejezéssel: művelődéspolitikai? Vagy nem is lehet már ilyet alkotni, mert olyan gyorsak a változások, hogy mire megszületne egy ilyen, már újra lehetne írni?

Gyakorlatiasan

Ennyit az elvekből, elméletből, hipotézisekből, fordítsuk gyakorlatiasra a dolgot. Harmadik gondolatsorom muníciót kíván adni, bátorítani akar a kulturális értékek megőrzésére. A technokulturális világ előrehaladott, mi, a szellem emberei csak csoszogunk utána. Mi lehet a mi feladatunk? Szerintem az, amit *Marshall McLuhan* mondott: „*Mi most egy olyan kor kezdeti időszakában élünk, melyben a nyomtatott kultúra jelentősége éppolyan idegenné válik, ahogyan a kéziratos kultúráé a XVIII. században... úgy látom, hogy most nagyon keményen kell dolgoznunk azon, hogy megőrizzük eredeti értékeit.*”¹⁴

Fel kell hívni a figyelmet az évezredes, bevált technológiákra. Így például a lassú tanulásra, bevésésre, hagyományos olvasásra, versmondásra, memoriterekre, személyiségfejlesztő hobbikra.

A technológiai relativisták folyamatosan mondják: ne higgyünk el mindent a technológiai optimistáknak, ne szolgáltatassuk ki magunkat a technológiáknak. Egy ilyen lassulásban (ami most még főleg elméleti és spirituális, de az is lehet, hogy holnap gazdasági-társadalmi kényszer), amelyet nevezhetünk lassú életnek, slow life-nak, kitüntetett szerepe lehet az emberiség jól kitalált technológiáinak, szervezeteinek. Így például a könyvnek és a közösségeknek. És ma már egyre többet hallunk a különféle terápiákról is: köztük a biblio-, mese- vagy nyelvterápiáról.

Hogy csak néhány intő jelet soroljunk fel *Bedő Iván* publicisztikai összefoglalója nyomán.¹⁵ Más a lapozgatós, és más a digitális olvasás/irodalom. A papíron olvasottakat jobban megjegyezzük. A táblagépen olvasott szépirodalom befogadása nehezebb. Tudásunk nem teljes, ha nincs róla áttekintésünk, ehhez: „*földéezzük az oldal képét a könyvben, vagy a kötet helyét a könyvtárban; emlékeztetékünk van bizonyos fontos bekezdésekről. Amikor a szövegeket képernyőn futjuk át, ilyen áttekintésre aligha tehetünk szert.*”¹⁶ Gyors információszerzésre az internet, elmélyült olvasásra a papír való. A három-öt éves gyerekek kevésbé tudják követni a mesét, ha szüleik gépről, nem könyvből olvassák, valószínűleg azért, mert mind a kicsik, mind szüleik figyelmét elvonja, megosztja a kütyü. Minél több könyv van otthon, annál jobb a gyerekek iskolai teljesítménye (*Mariah Evans*). Végül adjuk meg a kegyelemdőfést azoknak, akik a nyomtatott könyvet, papírt környezetvédelmi okokból (pl. az erdők, fák védelme szempontjából) mellőznék:

- Sokan állítják, hogy ne használjunk papírt, védjük az erdőket. Pedig a papír nem feltétlenül pusztítja az erdőt, van etikus papírgyártás, és lehetséges az újrahasznosítás. Az elmúlt másfél évtizedben mind Európában, azon belül Magyarországon jelentősen nőtt az erdősített terület nagysága.
- Azt mondják, hogy a digitális kommunikáció védi a környezetet. Csakhogy, ha figyelembe vesszük a digitális eszközök teljes életútját, például a töménytelen elektronikus hulladékot, avagy az eszközök, adatközpontok villamosenergia-igényét, már korántsem olyan rózsás a helyzet. Állítólag a folyamatosan növekedő adatközpontok a Föld energiamennyiségének egyötödét fogyasztják el.

- És azt is vallják, hogy a képernyőn való olvasás ugyanolyan jó, mint a hagyományos könyvben való olvasás. Az idegtudomány álláspontja szerint a nyomtatott szöveg az agy más részét aktiválja, az olvasás élménye más a könyvben, mint az e-bookon, a papíralapú olvasás jobban érthető, az adat könnyebben megjegyezhető; a marketingszakma is rájött, hogy a papírmarketing hatékonyabb, mint a digitális médiában közreadott hirdetés. „*A számítógépes monitor a műszálas ruhához hasonlít. Az ötvenes években feltalált műszál minden szempontból ideális: egyszerű előállítani és felhasználni, a belőle készült ruha könnyen mosható, és nem kell vasalni. Csak éppen az emberek nem szívesen hordják. A monitor is a valaha kitalált leggyorsabb, legolcsóbb és leghatékonyabb eszköz a szövegek megjelenítésére, de sajnos senki nem szeret róla olvasni.*”¹⁷

Vannak időszakok, amikor az emberiség valamiért nagyon előreszalad, azután rájön, hogy nem jutott el sehová, és újra fölfedezi azt, amit már korábban is tudott. A fejlődésben vannak zsákutcák és meghaladott technológiák. Ha bölcsek vagyunk, s erre törekednünk kellene, hiszen bölcsészek vagyunk, akkor nem ugrunk fejest a kútba, hanem előbb kitapasztaljuk a lehetőségeket. Mondjuk, én akkor sem ugrok kútba, ha tudom, hogy nem mély benne a víz.

Jegyzetek és irodalom

1. McLuhan, Marshall: The Gutenberg Galaxy: the making of typographic man. Toronto, University of Toronto Press, 1962.
2. McLuhan, Marshall: A Gutenberg-galaxis. Budapest, Trezor Könyv- és Lapkiadó, Terjesztő Bt., 2001.
3. BALÁZS Géza – BÓDI Zoltán (szerk.): Az internetkorszak kommunikációja. Tanulmányok. Budapest, Gondolat, Infonia, 2005.
4. McLuhan, Marshall: i. m. 2001.
5. TOMASELLO, Michael: Gondolkodás és kultúra. Budapest, Osiris Kiadó, 2002.
6. ROPOLYI László: Az Internet természete. Budapest, Typotex Kiadó, 2006.
7. BALÁZS Géza – H. VARGA Gyula (szerk.): Ikonikus fordulat a kultúrában. Budapest, Magyar Szemiotikai Társaság, Líceum Kiadó, Eger, 2009.
8. SAFRANSKI, Rüdiger: Idő: amit velünk tesz, és amivé mi tesszük. Budapest, Typotex, 2017.
9. BALÁZS Géza: Az egyidejűség médiakorszaka. Az idő a kultúrában és a médiában. = ME.DOK Média-Történet-Kommunikáció, 15. évf. 2. sz. 2020. 101–113. p.
10. GUMBRECHT, Hans U.: Unsere breite Gegenwart. 2. Aufl. Berlin, Suhrkamp, 2015.
11. VIRILIO, Paul: Az eltűnés esztétikája. Budapest, Balassi Kiadó, BAE Tartóshullám, 1992.
12. FRIEDMAN, Thomas: The world is flat: a brief history of the twenty-first century. New York, Farrar, Straus and Giroux, 2005.
13. FREUND Tamás: A nyírfaaraszoló lepke és a jövő remény. (Osztovics Ágnes interjúja.) = Magyar Nemzet, 1999. december 24. 19. p.
14. McLuhan, Marshall: i. m. 2001.
15. BEDŐ Iván: E-könyv-e? = HVG, 2019. november 21. 62–63. p.
16. NYÍRI Kristóf: Hálózat és tudásegész. = Információs Társadalom, 6. évf. 4. sz. 2006. 15. p.

BALÁZS GÉZA

17. SHERIDON, Nick (1975) idézi: Czeglédi László: A könyvtári szolgáltatások újabb rétegei: az e-tananyagok könyvtári szolgáltatásának lehetőségei és problémái. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 52. évf. 4. sz. 2005. Forrás: http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=3924&issue_id=461 [2020. január 28.]

Balázs Géza – nyelvész, néprajzkutató, egyetemi tanár (ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszék), Partiumi Keresztény Egyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék. Kutatási területe: antropológiai nyelvészet, retorika, az informatika hatásai, mai magyar nyelv és folklór. Több mint 150 egyéni és többszerzős, valamint szerkesztett könyve jelent meg. Honlapja: www.balazsgeza.hu. ORCID: 0000-0003-3440-2959